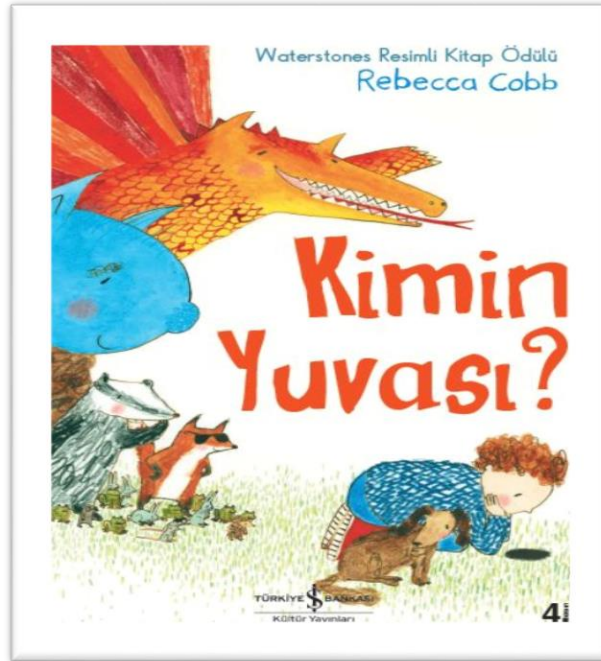

“Kimin Yuvası” Resimli Çocuk Kitabına Çok Yönlü Bir Bakış

Sümeýra AKKAYA*

Rebecca Cobb, 2000’li yılların başından beri çocuk edebiyatının öne çıkan isimlerinden biri olmakla birlikte, onu bu denli popüler kılan, kitaplarında kullandığı, akıcı ve etkileyici resimler ve dildir. Türkçeye çevrilmemiş Missing Mummy (Kayıp Anne), yazarın ilk kitabıdır. Yazarın özgünlüğünü ortaya koyan, Türkçe’ye çevrilmiş kitapları; Acıkmadım ki (Lunchtime), Tuhaf Bir Gün (Aunt Amelia), Hello Friend (Merhaba Arkadaşım) ve Kimin Yuvası (The Something)’dır. Kimin Yuvası İş Bankası Kültür Yayınları yayınevinden 2015 yılında satışa sunulmuştur. Sevgi Atlıhan tarafından Türkçe’ye çevrilen Kimin Yuvası, 32 sayfadan oluşan, 9786053325642 ISBN kodlu, Waterstones Resimli Kitap ödülü almış olan, resimli bir kitaptır.

Resim, Url 1

* İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Malatya, Türkiye; sumeyra.akkaya@inonu.edu.tr

Kitap biçimsel özellikleri açısından ele alındığında, 21X30 cm büyüklüğündedir. Kitap bir çocuğun taşıyabileceği büyüklükte ve hafiflikte olup dayanıklı kuşe kâğıda basılmış olan kitabın kapağı kartondur. Kitabın ön ve arka kapağında merak duygusunu ortaya çıkaracak görseller yer almaktadır. Kitabın %25'i (8 sayfa) sadece resimlidir, geri kalan %75'lik (24 sayfa) kısımda sayfalar resimli olup aynı zamanda metin de içermektedir. Resimler oldukça merak uyandırıcıdır ve kitabın konusuyla birebir ilgilidir. Cobb, kitabında konu olarak, küçük bir çocuğun köpeği Çomar ile birlikte kırmızı bir topla oynarken, topun gözden kaybolması sonucu keşfettiği kovuğun kimin yuvası olduğunu ve kayıp topa ne olduğuna ilişkin tahminleri içeren bir öyküyü ele almaktadır. Cobb, kitabı resimlerken, çocuğun zengin öğrenmeler sağlayacağı şekilde, bir yılın tüm mevsimleriyle ilişkili zamana ait kavramsal bilgi sağlayarak, canlı renkler kullanmıştır. Çizimler çocuğun her baktığında yeniden keşfetmesine olanak sağlayacak bir yapıdadır.

Kitap, çocuğun kaybolan topunun ardından kovukta ne olduğunu merak etmesi ve kovuğu gözlemlemesi ile başlamaktadır. Bilimsel sürecin ilk adımı gözlemdir. Kovuğun içerisinde her ne olursa olsun, çocuk bunu öğrenmede kararlıdır. Kitabın 1. sayfasında elinde topla çocuk ve köpeği Çomar resmedilmiştir. Kitabın 2. ve 3. sayfaları sarı, kahverengi, açık ve koyu yeşil yapraklarla döşenmiştir. Bu sayfalar kitaba hemen başlar başlamaz, bilinmezlik sağlayarak, merak duygusunu ortaya çıkarmaktadır. Kitabın 4. sayfasında kitaba ilişkin künye bilgileri, 5. sayfasında ise Kitabın Türkçe'ye çevrilmiş adı, yazarın adı ve yayınevinin adı yer almaktadır. Aynı zamanda 4. ve 5. sayfada çocuk elindeki topu yerde sektiren, köpeği Çomar da topu yakalamak için zıplarken resmedilmiştir.

6. ve 7. sayfada öykünün yazılı metni başlamasına rağmen, kitap aslında 1. sayfadan itibaren okuyucunun zihnini kurcalama özelliği sergilemektedir. Bahçesindeki kiraz ağacının altındaki küçük kovuğu, kaybolan topuyla birlikte fark eden çocuğun olduğu 6. ve 7. sayfalarda topun kovuğa doğru zıplayarak gitmesi resmedilmiştir. Kiraz ağacı olarak bahsedilen ağacın dalları yeşildir, üzerinde kiraz yoktur ve kuşlar konmuştur dallarına, buradan olayın ilkbahar aylarının başında gerçekleştiğini anlıyoruz. Kitabın 8. sayfasında çocuk ve köpeği Çomar, kovuğun içine bakarlar ve bir şey göremezler. Topun nerede olduğunu merak eden çocuk, topu bulmak için kovuğa yönelmiş ve hemen kovuğun içinde ne olduğunu araştırmaya başlamıştır. Kitabın 9. sayfasında çocuk, kovuğun başında bir süre hareketsiz, ses çıkarmadan beklemektedir, kovuğun içinde ne olduğunu bilmemesine rağmen kovukta bir şeyler olması gerektiğinden emindir. Bilimsel süreç becerilerinin ilk aşaması olan "gözlem" becerisi burada örtük bir şekilde ele alınmıştır. Yazar Cobb'un bu sayfada iletmek istediği mesaj şudur: Eğer bilmediğimiz bir şey hakkında bilgi sahibi olmak istiyorsak onu gözlemlemeliyiz.

Kitabın 10. sayfasında Kiraz Ağacı pembe çiçekleri ile dikkat çekmektedir, topun kaybolmasının üzerinden zaman geçmesine rağmen, çocuk hala topa ne olduğunu merak etmektedir. Çocuk kendisi topu almak için kolunu kovuğa sokmuştur ancak kolu yetişmemiştir, annesi de denemiştir ancak annesinin de kolu topu alabilmek için yetişmemiştir, babası da denemek istememiştir. Merak duygusunun ön planda olduğu, 10.

sayfa resimlerinde kiraz ağacının altında çocuk, annesi, babası, köpeği çomar ve yuva yapmak için ağzında odun parçası taşıyan kuş resmedilmiştir. Annesi elinde eldiven ile kolunu kovuktan içeri sokmaktadır. Burada Cobb, annesinin elindeki eldiveni güvenlik önlemi olarak resimlemiş olabilir, ancak çocukların ya da yetişkinlerin toprak yüzeyinde yer alan deliklerden içeri kollarını sokmaları ya da elleri ile kurcalamaları güvenli olmayabilir. Toprak altında olan bir canlı, örneğin yılan, çocuğun ya da yetişkinin elini sokabilir. 11. sayfada topun kaybolması gibi bir problem, kovukta ne olduğuna dair merak duygusu vardır, yazar, soru ve fikirlerle bu aşamayı destekler. Okuyucu, sorularla çocukta uyanan merak duygusunu kendisi de okurken hissedebilir. Bu sayfada çocuğun annesi kovuğun minik farelerin evine giden bir koridor olabileceğini söylemiştir ve top (kaybolan top) yer altında yaşayan farelerin yemek masasını dağıtırken, kuş yuvası için yerden ağaç dalı toplarken resmedilmiştir. Burada Cobb, çocukların top ile oyun oynarken dikkatli olmazlarsa çevrelerine zarar verebileceğini örtük olarak vurgulamış ve özgürlüğümüzün başkalarının özgürlüğünün başladığı yere kadar sınırlandırıldığını mesajını vermek istemiştir.

12. ve 13. sayfalarda çocuğun babasını, yağmur yağdığı için çamaşır ipinden topladığı çamaşırları hızlıca eve taşırken resimleyen Cobb, yer altında top oynayan kurbağaları(kaybolan top) ve yerin yüzeyinde olan ve altında olan solucanları resimlemiştir. Kitap, canlıların yaşamlarını etkileyici bir biçimde ele almaktadır. Yağmur yağdığı zaman solucanlar, derileri üzerinden oksijen soluyarak karbondioksit ürettiklerinden, derilerini daha nemli tutabilmek adına toprağın yüzeyine çıkarlar. Aynı sayfalarda çocuğun üzerinde yağmurluk vardır, köpeği çomar yağın yağmurdan dolayı silkelenmektedir. Kiraz ağacında kuşun yaptığı yuva ve yavrularını bekleyen kuş resmedilmiştir. Bu sayfada çocuğun babasının kovukta ne olduğu ile ilgili düşüncesi kovuğun kurbağalarla dolu olduğu yönündedir. Cobb, çocuğun babasının kurbağaları pek sevmediğini yazmıştır. Sevgi evrensel bir değer olmakla birlikte, tüm canlıları sevmemiz ve onların yaşama hakkına saygı duymamız gerekir. Çevirmen, kelimeyi Türkçe’ye en yakın karşılığı sevmek olarak çevirmiş olsa da, hoşlanma anlamında da kullanılabilir. Buradaki “pek sevmez” ifadesindeki “pek” de cümleyi biraz yumuşatmıştır.

Kitabın 12. sayfasında çocuğun kız kardeşinin kovukta ne olduğu ile ilgili tahmini yer almaktadır. Kız kardeşi kovukta bir Trolün yaşadığını ileri sürer ve çocuk kovuğun yanına yiyecek bırakır, aynı sayfada yiyeceği ağaçtaki kuşlar yediği resmedilmiştir. Burada Cobb, doğada yaşayan diğer canlıları beslememiz gerektiğini ve merhamet değerini örtük olarak ele almıştır. 13.sayfada Kiraz Ağacı’nın çiçeklerini döktüğünü ve çocuğun ağacın dalına oturduğunu görüyoruz. Burada nedensellik vurgulanarak, çocuğun Trol acıkıp mutfaklarına gelmesin diye yemeğini kovuğa döktüğü resmedilmiş ve yazılmıştır. 14. ve 15. sayfalarda, çocuğun arkadaşlarının her birinin başka fikirleri olduğu yazılmıştır. Burada öne çıkan durum, farklılıklara saygıdır, çocuklarda görünüş olarak çeşitli şekillerde resmedilmiştir, çeşitli etnik kökenlerden çocuklar, tekerlekli sandalyeli bir kız çocuğu gibi. Çocuklardan birisi Çomar’ı severken, biri kovuğun içine doğru seslenmekte, biri yeri dinlemekte, biri akrobatik hareketler yapmakta ve biri de kiraz yemektedir. Yer altında ise sincap, yılan, kirpi, tilki ve

kırmızı top resmedilmiştir. Kitabın 16. Sayfasında ise çocuğun en yakın arkadaşı resmedilmiştir ve onun tahmini ise kovukta bir ejderhanın yaşadığı yönündedir. Çünkü çocuğun en yakın arkadaşına göre onun da bahçesinde bir ejderha yaşamaktadır. Çocuk ver arkadaşı kovuktan içeriye ağaç dalı atmaktadırlar 17. sayfada kaybolan kırmızı topu saklayan ejderha ve rahatsız ettikleri için ondan özür dileyen çocuklar resmedilmiştir. Burada yazar, saygılı olmanın önemini vurgulamıştır.

Sayfa 18.de çocuğun dedesi ve ninesine ejderhayı anlattığı ancak onların çocuğa inanmadığı yazılmıştır, yazar burada çocukların hayal dünyalarının genişliğini ve o yaşlarda hayalci olduklarını örtük olarak vurgulamaktadır. Sayfa 19'da ise, kırmızı top, yer altında köstebek ve porsuğun yuvasında, yün yumaklarının içinde resmedilmiştir. 20. Sayfanın odak noktası turuncu ve kahverengi yapraklarıyla kiraz ağacıdır. Burada yazar Çomarın da çocuk gibi kovukta ne olduğunu merak ettiğini ve bununla ilgili rüyalar görmüş olabileceğini yazmıştır. Burada çocuk, yeni bir problem durumunu ortaya koymaktadır. Kendisi gibi Çomar da kovukta ne olduğunu merak etmektedir. 21. sayfada Cobb, yer üstünde çocuğu düşünürken, Çomar'ı uyurken, yer altında ise tavşanları kırmızı topla oynarken resimlemiştir. 22. ve 23.sayfalarda çocuğun yaşadığı ev, evin bahçesindeki kiraz ağacı ve kiraz ağacının altındaki kovuk resmedilmiştir. 23. Sayfada çocuk, birilerinin yaşamak için kendi bahçelerini seçtiğinden mutlu olduğunu ve bahçelerinin yuva yapmak için mükemmel bir yer olduğunu söylemektedir. Burada Cobb, misafirperverlik ve hoşgörü değerlerini ön plana çıkarmaktadır.

24. ve 25. sayfalarda, Cobb, çocuğun kovuğun kimin yuvası olduğunu öğrenemediğini ve bu nedenle sürekli gözlemlemeye karar vereceğini yazmıştır. Çocuğun bilimsel süreç becerilerinden, nedensel becerilerin son aşaması olan sonuç çıkarma aşamasında olduğunu söyleyebiliriz. 24. Sayfa aynı zamanda çocuğun 1 gün içindeki diş fırçalama, uyuma, uyanma gibi rutinlerini de içermektedir. Aynı zamanda Cobb, diş fırçalama ve uyurken gecelik giymeyi resimlemesi ile temizlik değerini vurgulamaktadır. Kitabın 28. ve 29. Sayfalarında öykü boyunca kovukta ne olduğuna dair tahmininde bulunulan bütün canlılar, kiraz ağacının altındadırlar ve kaybolan kırmızı top ile oynamaktadırlar. Cobb, çocuğu pencere kenarında uyurken resmetmiştir, ancak Çomar pencereden olanları görmektedir. Gözlemle başlayan kitap, gözlemle bitmiştir ve yeni bir merak duygusu uyandırmıştır bu mizahi bitiş. Çocuk rüyasında mı canlıları görmüştür, yoksa o uyuduğunda canlılar mı ortaya çıkmıştır. 30. ve 31. sayfalar 2. ve 3. Sayfaların aynısı olup, sarı, kahverengi, açık ve koyu yeşil yapraklarla döşenmiştir. Kitabın son sayfası olan 32. sayfada ise, kovuğu gözlemlemeye devam eden çocuk ve Çomar resmedilmiştir.

Öykü içerisinde yer alan çocuğun cinsiyeti kız ya da erkek olabilir, aynı şekilde kitapta çocuğun babası yağmur yağdığı için çamaşırları toplamaktadır, bu bağlamda kitabın toplumsal cinsiyet eşitliğini savunduğu da söylenebilir. Kapsayıcı eğitim açısından bakıldığında ise öykü içerisinde çeşitlilik ön plana çıkmaktadır. Kitabın bu özellikleri ile bütünleştirici bir yapısı olduğu söylenebilir. Kitapta iki farklı dünyanın hikâyesi eş zamanlı olarak ilerliyor: yer altı ve yer üstü dünyaları. Çocuk kovuğu gözlemlemediği zaman ortaya çıkan canlılar, köstebek ve porsuk ile ilişkilendirilmiş nine ve dedesi, çocuğun mizahi yapısını

ortaya çıkarıyor. Yeni kelimelerin öğrenilmesinde yardımcı olacak olan bu kitap, yaratıcı düşünme becerisini etkinleştirerek, etkileşimli bir şekilde sınıflarda değer kazandırma, yaratıcı yazma, drama ve matematiksel tahmin çalışmaları için de etkili bir kaynak olarak kullanılabilir.

Kaynakça

Cobb, R. (2018). *Kimin yuvası?* (S. Atlıhan, Çev.).İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Url 1, <https://www.iskultura.com.tr/kimin-yuvasi.aspx>